

Atölye Raporu

11.12.2019

11.12.2019 – Yaklaş Nişantepe Çöp Atölyesi Raporu

Kolaylaştırıcılar: Hikmet Taşdemir / HSE

Ebru Tekin Bilbil / Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

Özlem Bahadır Karaoğlu / Sürdürülebilirlik Platformu

Doğa Çakmakçı / Sürdürülebilirlik Platformu

Katılımcılar: Fatma Özkan / İşletme 4. Sınıf

Helin Yağmur Şahin / Mimarlık Mezun

Neslihan Sunmaz / Psikoloji 3. Sınıf

Baran Can Ünsal / Uluslararası İşletme ve Ticaret 1. Sınıf

Alma Heidarpour Nikjeh / İşletme 3. Sınıf

Atölye iki oturumda, genelden özele gidecek şekilde kurgulandı. Tartışmalar, makro ölçekte 'çöp' – 'atık' algısından Nişantepe Mahallesi ve Özyeğin'deki 'çöp' kavramına yönelecek şekilde ilerledi. Birinci oturumda üzerinde durulan önemli tartışma başlıkları şunlardır:

- Çöp – atık kavramı
- Ulusal ve uluslararası güncel durum
- Değer rejimi çalışmaları ve farklı paydaşlar arasındaki ilişkiler
- Gelecek regülasyonlar
- Atık yönetimindeki emek boşluğu
- Kâğıt atık 'toplayıcısı' – Kâğıt atık 'işçisi'
- Çöpün metalaşması
- Çöp – hammadde algısı
- Kültür – çöp ilişkisi ve farklı kültürlerin çöp içerikleri
- Çöp okuryazarlığı
- Atık yönetiminde yerel yönetimlerin rolü
- Veri eksikliği – saha çalışması

İlk oturumun sonunda Özyeğin ve Nişantepe odaklı olmak üzere iki ana başlık üzerinde tartışmaların derinleştirilmesine karar verildi.

Özyeğin Odaklı Tartışma Grubu

Tartışmalar, Özyeğin'de üretilen farklı atık türleri (ambalaj atıkları, normal kağıt atıkları, vb.) ve üniversitedeki atık yönetimindeki güncel uygulamalarla başladı. Atıkların kalitesinin artmasıyla, atıkların teslim edildiği geri dönüşüm firmalarından elde edilecek girdinin çoğalabileceğinin üzerinde duruldu. Sadece atıkların kalitesini artırılmasıyla elde edilecek ekstra gelirin ise üniversitenin çeşitli toplumsal projelerine fon olarak yönlendirilebileceği önerildi.

Tartışmalarda üzerinde durulan önemli noktalardan biri de, atık konusunun çok boyutlu ele alınması gereken kompleks bir konu olduğu; herhangi bir projeye fon elde etmek için ekstra atık üretimi yapılmamalı, çevreyi korumak adına yapılan çalışmaların yerini fon elde etme odaklı uygulamalar almamalı; mevcut çalışmaların yanına, birbirlerini besleyeceği şekilde eklemlenmelidir.

3R (reduce, reuse, recycle) sistemi ve atık kalitesinin artırılması üzerinden okulda uygulanabilecek proje fikirleri geliştirildi.

- **Kıyıcı Kâğıt Atık Kutuları**

Kâğıt atıkları, en kolay geri dönüştürülebilen ve en çok gelirin elde edilebileceği atık türü olmakla birlikte okuldaki güncel uygulamalarla optimum verim alınamamaktadır. Kâğıt atıklarının toplanmasında dikkat edilmesi gereken önemli unsurlar şunlardır:

- Herhangi bir sıvı ve bulaşıcı yabancı madde ile temas etmemeli
- Buruşturulmamalı
- Yatay ekseninde yırtılmamalı, kâğıtların lif yapısına göre ancak dikey olarak yırtılmalıdır.

Bu maddeleri sağlamak adına özelleştirilmiş kutular kullanılması önerilmiştir. Özellikle fotokopi makinelerinin yanına sadece kâğıtların girebileceği bir başlığı olan kâğıt atık toplama kutuları yerleştirilmelidir. Kutuların kâğıt kıyıcı ile birleştirilmesiyle bütün sistem bir adım öteye taşınabilecektir. Atılan kâğıtlar, öncelikle kıyıcı makineden geçerek dikey olarak parçalanıp kutuda birikebilir. Böylece parçalanmış kâğıtlar hem daha az yer kaplamış hem de imha edilmiş olacak. Gizli, kişisel ve imha edilmesi gerekli olan belgeler de bu şekilde dönüşüm sistemine katılabilecek. Ayrıca kutuların girişi sadece kâğıtlara uygun olacağından herhangi başka yabancı bir materyal ile teması engelleneceğinden atıkların kalitesi de artacaktır.

- **Dönüşümlü Termos/Matara Sistemi**

Nero, Soulmate gibi işletmelerde kullanılan tek kullanımlık karton bardaklar içerisinde bulunan plastik kaplama nedeniyle geri dönüştürülemez. Bu bardakların kullanımını azaltmak ve ilerleyen aşamalarda engellemek için dönüşümlü termos/matara sistemi önerildi.

Önerilen sistem 'Getir' gibi yeni uygulamalarda hâlihazırda poşetler için kullanılmaktadır. İlk alışverişinizde cüzi miktarda ekstra bir ücret ödeyerek teslimatınızı 'getir poşeti' ile alıp, sonraki alışverişlerinizde ekstra bir ücret ödmeden önceki alışverişinizdeki getir poşetini iade ederek yeni alışverişinizi başka bir getir poşetinde alabilmektesiniz. Böylece sisteme yeni bir poşet katmadan sadece poşetlerin sistem içerisindeki döngüsüyle devam ettirilebilmektedir. Aynı metodu okuldaki işletmelere de ÖzÜ Matara/Termos sistemi olarak uygulanabileceği düşünülmüştür. Tek seferlik bir ödeme ile alınan ÖzÜ Matara/Termos ile her siparişte yeni bir bardak tüketmek yerine mataraların sistem içerisindeki döngüsü sağlanabilecektir.

- **Atık Kredi Sistemi**

Antalya Belediyesi tarafından bir süre uygulanmış olan 'Çevreci Komşu Kart' ile mahalle sakinlerinin evlerinden belirli günlerde teslim alınan atıkların türüne ve miktarına göre kartlarına bakiye yüklenmekteydi. Daha sonrasında kartlarda biriken bakiye anlaşmalı marketlerde harcanabiliyor, kullanılmayan biriken paralar ise öğrencilere burs olacak şekilde ilgili kanallara aktarılabilirdi. Aynı şekilde okulda da öğrencilerin teslim ettikleri atıklara göre ÖzÜ hesaplarına puan yüklemesi yapılabilir. Bu puanlar da kampüs içerisindeki çeşitli işletmeler, shuttle, copy center vb. yerlerde harcanabilir.

- **Eğitim**

Bütüncül sürdürülebilir bir atık yönetimi için eğitimin zaruri olduğuna karar verilmiştir. Bu kapsamda üretilen bazı öneriler şunlardır:

- Atık/çöp odaklı derslerin açılması
- Okulda düzenlenen etkinliklere çöp/atık bilinci kazandırmak
- Özellikle yeni uygulamalara yönelik eğitimler, kemikleşmiş bir davranış yapısı olmadığı için yeni girişli öğrencilere odaklı olmalıdır.

Nişantepe Mahallesi Odaklı Tartışma Grubu

'Çöp Toplamak belediyenin işidir.'

'Atık girdi olarak bir değer taşır, buna yönelik yeni istihdam kanalları oluşturulmalıdır.'

Ana kabulleri yapıldı. Buna göre; yapılması gereken çalışmalar dört ana maddede toplandı:

- Nişantepe Mahallesi için bütüncül bir strateji geliştirilmesi ve buna uygun hareket edilmesi halinde hedeflenen etkinin yaratılabileceği hakkında uzlaşıldı. Bunun için: Özyeğin içinde platform, komite gibi bir başlık altında organize biçimde çalışılması gerektiğine karar verildi. Okul dışı deneyim paylaşım grubuyla düzenli toplantılar ve gönüllülük yönetiminin süreçte önemli konular olduğunun üzerinde duruldu. Bu noktada yerel yönetimin sürece düzenli katılımının mühim olduğunda uzlaşıldı.
- Tesis edilmiş 'güven'in çok önemli bir etmen olduğuna karar verildi. Bu güvenin, sürdürülebilirliğini sağlamak için iletişimin sürekliliği ve niteliği üzerinde düşünülmesi ve çalışılması gereken odak noktalardan biri olmalıdır. Aylık olarak düzenli yapılabilecek 'Aile ve çevre Sağlığı Buluşmaları' gibi buluşmalar düzenlenebilir. Bu aynı zamanda, orta vadede yapılması gerektiği düşünülen saha araştırma çalışmaları için önemli bir ilk adım olacaktır. Bu buluşmalar ayrıca yetkinlik ve ihtiyaç analizi için de önemli çıkarımlar yapılabilecek ortamlar olarak önem taşımaktadır. Bu etabın paydaşları olarak:
 - Nişantepe İlköğretim Okulu
 - Çekmeköy 4 Nolu Aile Sağlığı Merkezi
 - Nişantepe'deki Liseler ve Sağlık Meslek Liseleri
 - ÖzÜ Psikoloji bölümü & ÖzÜ ÇAM
 - Nişantepe odaklı çalışan bir daimi görevli belirlenerek Duyarlı ÖzÜ
 - HSE
 - ÖzÜ Gastronomi
 - SEA
 - ÖzÜ Nişantepe Toplumsal Güçlenme Çalışmaları Birimi
 - ÖzÜ'lü Nişantepeliler gibi kişi/kurumlar önerildi.
- Bütün alanlarda olduğu gibi Nişantepe özelinde de eğitimin çok önemli olduğuna karar verildi. Bu çerçevede çeşitlenen önerilerin yanında, M.E.B. işbirliğiyle gerçekleştirilecek yetkinlik eğitimleriyle üniversitede öncelikli işe alımlar yapılabileceği düşünüldü.
- Toplumsal Güçlenme Çalışmaları konusunda bir imkân olarak sponsorluk geliştirme ve yönetimi için ÖzÜ sosyal girişimcilik çalışmalarıyla dersler üzerinden düzenli işbirliği kurulması önerildi.